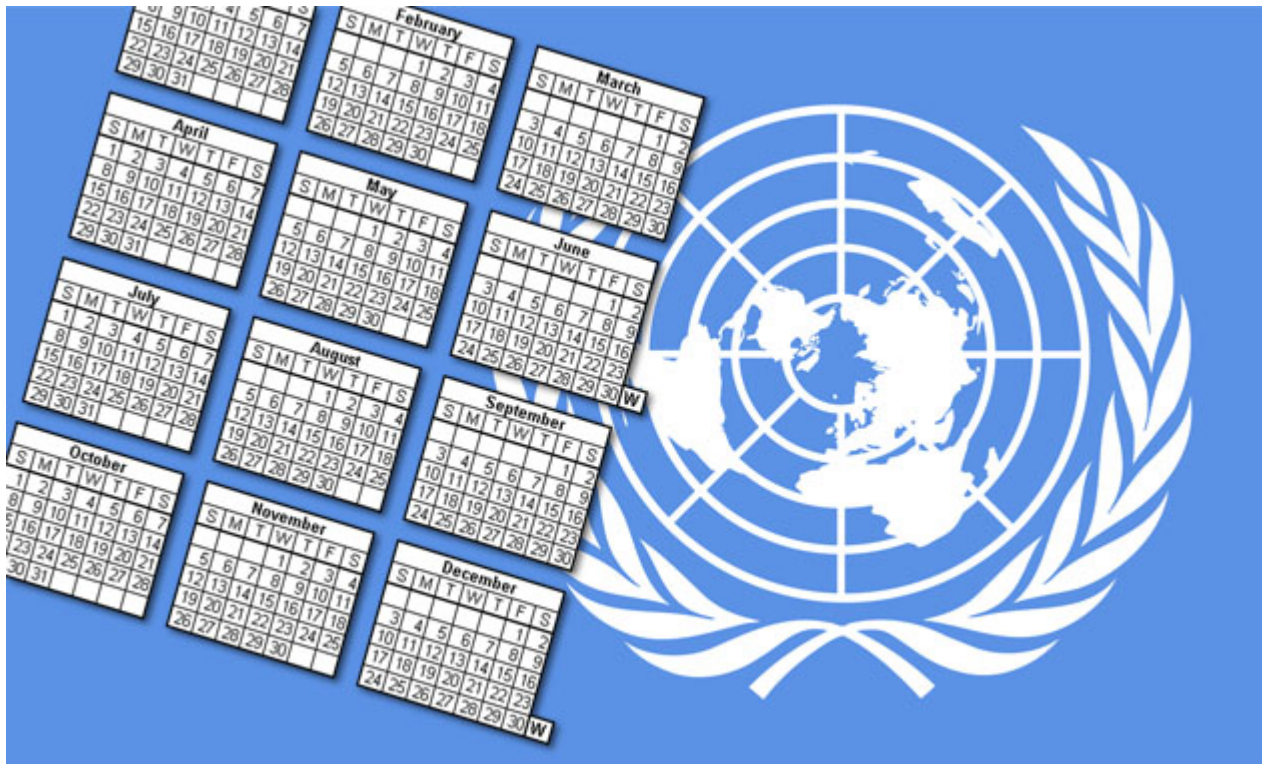

Η τελική πρόταση για το Παγκόσμιο ημερολόγιο

Επιστήμες / Αστρονομία - Αστροφυσική - Διάστημα

Στράτος Θεοδοσίου, Καθηγητής Ιστορίας & Φιλοσοφίας της Αστρονομίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Από την Κοινωνία των Εθνών στον ΟΗΕ: Το ιστορικό της προσπάθειας για την καθιέρωση του παγκόσμιου ημερολογίου και οι αιτίες που οδήγησαν στη διατήρηση του υπάρχοντος Γρηγοριανού ημερολογίου.

Η Κ.τ.Ε., όπως είδαμε ήδη, ενέκρινε την υιοθέτηση του δωδεκάμηνου ημερολογίου προτείνοντας την κατάλληλη προπαρασκευή των λαών από ειδικές επιτροπές και οργανισμούς. Το έργο αυτό αρχικά το είχε αναλάβει η «Ένωση υπέρ του Παγκόσμιου ημερολογίου», με έδρα τη Νέα Υόρκη. Η έδρα της Ένωσης μεταφέρθηκε το 1922 στη Γενεύη, έδρα της Κ.τ.Ε., στην οποία παραπέμφθηκε το ζήτημα.

Το 1936 η Διεθνής Εργατική Ένωση πρότεινε το νέο Παγκόσμιο ημερολόγιο να χρησιμοποιηθεί διεθνώς από την 1η Ιανουαρίου 1939, που -κατά το ισχύον Γρηγοριανό ημερολόγιο- έπεφτε ημέρα Κυριακή. Την πρόταση αυτή υπερψήφισαν 14 χώρες-μέλη της Κ.τ.Ε. Η διάλυση όμως της Κ.τ.Ε. και ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος που επακολούθησε συνετέλεσαν στην αναβολή της εισαγωγής του Παγκόσμιου ημερολογίου. Το θέμα ανακινήθηκε και πάλι στις 8 Ιουνίου 1949, όταν άρχισε τις εργασίες της η 32η Συνέλευση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας στη Γενεύη. Στα θέματα της ημερήσιας διάταξης, κατόπιν αιτήσεως της Κυβερνήσεως του Μεξικού, περιλαμβανόταν πρόταση αντικατάστασης του Γρηγοριανού ημερολογίου με το Παγκόσμιο. Η πρόταση αυτή έγινε αποδεκτή.

Παράλληλα και ο Παναμάς είχε ήδη υποβάλει στις 18 Μαΐου 1949 πρόταση στον Ο.Η.Ε., για να συζητηθεί από τη Γενική Συνέλευσή του τον Σεπτέμβριο το ζήτημα της αναθεώρησης του ημερολογίου. Καμία όμως ισχυρή χώρα δεν υποστήριξε την πρόταση, για διαφορετικούς λόγους η κάθε μία.

Λίγα χρόνια αργότερα, οι Ινδίες (1953) με την υποστήριξη της Γαλλίας, Αιγύπτου, Ουρουγουάης και άλλων κρατών, πρότειναν στον Ο.Η.Ε. την υιοθέτηση ενός Παγκόσμιου ημερολογίου, που οι γενικές αρχές του ήταν οι πιο κάτω:

Στο δωδεκάμηνο Παγκόσμιο ημερολόγιο, το έτος διαιρούνταν σε 4 ίσα τρίμηνα. Ο πρώτος μήνας κάθε τριμήνου (Ιανουάριος, Απρίλιος, Ιούλιος και Οκτώβριος) είχε 31 ημέρες και άρχιζε Κυριακή. Ο δεύτερος και ο τρίτος μήνας των τριμήνων είχαν από 30 ημέρες και άρχιζαν αντίστοιχα Τετάρτη (Φεβρουάριος, Μάιος, Αύγουστος και Νοέμβριος) και Παρασκευή (Μάρτιος, Ιούνιος, Σεπτέμβριος και Δεκέμβριος).

Το Παγκόσμιο ημερολόγιο

Με αυτόν τον τρόπο, κάθε τρίμηνο είχε ακριβώς 91 ημέρες ή 13 εβδομάδες. Τα τέσσερα τρίμηνα έδιναν συνολικά 364 ημέρες. Η 365η ημέρα του έτους έμπαινε στο τέλος του τέταρτου τριμήνου, μεταξύ 30ής Δεκεμβρίου και 1ης Ιανουαρίου, και ήταν λευκή ημέρα, δεν μετριόταν δηλαδή μέσα στην εβδομάδα. Ονομαζόταν «Τελευταία ημέρα του έτους» (Year-end Day) γραφόταν December-Y και ήταν ένα επιπλέον «Σάββατο». Για τα δίσεκτα έτη, η 366η ημέρα του έτους έμπαινε στο τέλος του δεύτερου τριμήνου, μεταξύ 30ής Ιουνίου και 1ης Ιουλίου, και ήταν κι αυτή λευκή ημέρα, δεν μετριόταν δηλαδή μέσα στην εβδομάδα. Ονομαζόταν «Ημέρα δίσεκτου έτους» (Leap-year Day), γραφόταν June-L και ήταν ένα επιπλέον «Σάββατο». Οι δύο αυτές λευκές ημέρες καθιερώνονταν ως παγκόσμιες ημέρες αργίας. Επίσης το Πάσχα γινόταν ακίνητη γιορτή, όπως και οι υπόλοιπες κινητές γιορτές, και θα γιορταζόταν πάντα την Κυριακή 8 Απριλίου .

Τελικά, το προτεινόμενο Παγκόσμιο ημερολόγιο αποτελούνταν από τέσσερα ίσα τρίμηνα, καθένα με 91 ημέρες. Ο πρώτος μήνας με 31 ημέρες άρχιζε Κυριακή. Ο δεύτερος με 30 ημέρες Τετάρτη και ο τρίτος με 30 ημέρες Παρασκευή κ.ο.κ. Η λευκή ημέρα του έτους, όπως και η δίσεκτη λευκή ημέρα, παρεμβαλλόταν αντίστοιχα στο τέλος Δεκεμβρίου και Ιουνίου (εκτός εβδομάδας και μήνα). Κατ' αυτόν τον τρόπο, ήταν απλούστατη η αντιστοιχία των ημερών της εβδομάδας με οποιαδήποτε ημερομηνία του έτους και έτσι εύκολη η απομνημόνευσή τους.

Με προσπάθειες των κρατών που έκαναν την πρόταση, το σχέδιο αυτό υποβλήθηκε στον Ο.Η.Ε. το 1956. Αλλά ο Ο.Η.Ε., έχοντας το προηγούμενο της Κ.τ.Ε., δεν έδειξε και ιδιαίτερο ενδιαφέρον για να προχωρήσει η ημερολογιακή ανακατάταξη.

Έκτοτε το ημερολογιακό ζήτημα βρίσκεται σε εκκρεμότητα...

Φυσικά, όπως η παγκόσμια γλώσσα Εσπεράντο, το Παγκόσμιο ημερολόγιο έχει μεγάλα πλεονεκτήματα για το εμπόριο, τη βιομηχανία, τις επικοινωνίες, τις συγκοινωνίες κ.ά. Αλλά η θρησκεία, που από την αρχή είχε συνδεθεί τόσο στενά με τον υπολογισμό της μέτρησης του χρόνου, δεν είναι από ότι φαίνεται ακόμα πρόθυμη να εγκαταλείψει τον ρόλο της. Το Παγκόσμιο ημερολόγιο, μολονότι έχει γενικά την υποστήριξη 41 κρατών όπως και των αρχηγών των μεγάλων θρησκευτικών δογμάτων, δεν πέτυχε μέχρι τώρα να υιοθετηθεί. Τα μεγάλα δόγματα μπορεί βέβαια να μην πρόβαλαν πολλές αντιρρήσεις για το Παγκόσμιο ημερολόγιο, όμως το Συμβούλιο των Συναγωγών της Αμερικής (1929) και ο J.H. Hertz, ο αρχιραββίνος της Μ. Βρετανίας, το 1931, είχαν τελείως αντίθετη άποψη. Επίσης, αρκετές μικρότερες θρησκευτικές ομάδες, κυρίως οι Ορθόδοξοι Εβραίοι και οι Προτεστάντες Αντβεντιστές οι της Έβδομης Ημέρας, αντιτάχθηκαν σθεναρά στην εφαρμογή του. Ένας από τους λόγους που πρόβαλαν ήταν ότι το ημερολόγιο αυτό, με τις λευκές ημέρες του, διασπά τον κανονικό 7ήμερο κύκλο, τον οποίο ορίζει η ρήση των Γραφών: «Τη δε ημέρα τη εβδόμη σάββατα κυρίω τω θεώ σου ου ποιήσεις εν αυτή παν έργον» (Έξοδος, Κεφ. Κ', 10).

Η πρόταση του Παγκόσμιου ημερολογίου είναι λοιπόν δύσκολο να γίνει αποδεκτή από την εβραϊκή κοινότητα, αφού διασπά τη σταθερότητα της ιερής έβδομης ημέρας. Έτσι, δημιουργείται μεγάλο πρόβλημα στους πιστούς Ιουδαίους, των οποίων η ιερή ημέρα ανάπαυσης, η αφιερωμένη στον Θεό, βασίζεται στην πατροπαράδοτη αδιάσπαστη ακολουθία των έξι εργασίμων ημερών, που ακολουθούνται πάντα από το Σάββατο (Έξοδος Κ', 9-10 και Δευτερονόμιον Ε', 13-14).

Η εφαρμογή του Παγκόσμιου ημερολογίου είναι δύσκολη και αυτό γιατί θεωρεί όλες τις γιορτές σταθερές ως προς την ημέρα της εβδομάδας και την ημερομηνία. Για παράδειγμα, το Πάσχα θα γιορτάζεται πάντα στις 8 Απριλίου και τα Χριστούγεννα θα πέφτουν πάντα Δευτέρα. Έτσι όμως προσκρούει στα εορτολόγια των θρησκειών και στον καθορισμό του εβραϊκού και, κατά συνέπεια, του χριστιανικού Πάσχα. Μολονότι είναι γενικά και θεωρητικά αποδεκτό ποτέ δεν τέθηκε σε εφαρμογή.

Οι θρησκευτικές αντιρρήσεις σε συνδυασμό με την ανθρώπινη συντηρητικότητα είναι πολύ πιθανόν ότι θα παρεμποδίσουν την καθιέρωση του Παγκόσμιου ημερολογίου για πολλά χρόνια ακόμα.

Εμείς πάντως ελπίζουμε και πιστεύουμε ότι η χρήση του ημερολογίου αυτού πρέπει να αρχίσει στα επόμενα χρόνια, στις πρώτες δεκαετίες του 21ου αιώνα, σαν μια

βασική απαίτηση του σύγχρονου πολιτισμού μας. Πράγματι, για μας, η εφαρμογή του είναι εύκολη, αρκεί να το θελήσουν οι 7 ισχυρές βιομηχανικές χώρες και να υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις Η.Π.Α. Τότε, σε σύντομο χρονικό διάστημα, θα απλωθεί σε ολόκληρο τον κόσμο. Αυτή η ελπίδα μας βασίζεται στα σημεία των καιρών και η πρότασή μας είναι η λευκή 365η ημέρα του έτους να ονομαστεί «Ημέρα της Ειρήνης» και να αφιερωθεί στον πανηγυρισμό της παγκόσμιας Ειρήνης χωρίς αναφορές σε πολιτικές ή θρησκευτικές σκοπιμότητες. Αυτή η λευκή ημέρα, μαζί με την επίσης λευκή 366η ημέρα για τα δίσεκτα έτη που προτείνουμε να ονομαστεί «Ημέρα της αλληλεγγύης των λαών» να γίνουν παγκόσμια σύμβολα και να αντιπροσωπεύουν παγκόσμιες γιορτές για όλους τους λαούς οποιασδήποτε φυλής, χρώματος, έθνους ή θρησκείας δύο πραγματικές γιορτές αγάπης.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Θεοδοσίου, Στράτος και Δανέζης Μάνος 1995, *Η Οδύσσεια των ημερολογίων. Τόμος Β΄. Αστρονομία και παράδοση*. Εκδ. Δίαυλος, Αθήνα.
- Theodossiou, E., Manimanis, V.N. and Mantarakis, P., 2007, *Demetrios Eginitis: Restorer of the Athens Observatory, Journal of History of Astronomy and Heritage JAH2 Vol. 10, No. 2, pp. 123-132.*

<http://bit.ly/117GiG8>